

آموزش و پرورش متوسطه در خوزستان و راهکارهای تقویت آن.

سیدنورالدین بهروزی نیک^۱

^۱ دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه شاهد تهران، تهران، ایران.

چکیده

در سال های اخیر توجه به نقش مدیران به عنوان رهبر آموزشی و مهم ترین عامل تغییر و تحول در برنامه های تعلیم و تربیت سبب شده که کار برنامه ریزان آموزش مدیران زیر سوال قرار گیرد و برنامه ریزان به جست و جوی رویکرد های کارآمدتر برای آماده سازی مدیران بپردازند. که در این بین مدیریت آموزش متوسطه از آنجا که دوره ای بین آموزش عمومی و آموزش عالی می باشد ضروری بنظر می رسد. آموزش متوسطه مرحله ای از آموزش و پرورش است که طی آن دانش آموزان جوان به افرادی مستقل و مسئول تبدیل می شوند و در این مقطع علم و مهارت لازم جهت ورود به زندگی آینده را کسب می نمایند. که در این بین برخی از راهکارها جهت سیاستگذاری و مدیریت این دوره در سطح ادارات با تاکید بر استان خوزستان که یک استان دو زبانه است عبارتند از: ۱- ارتقای جایگاه علمی دانش آموزان در آزمون های نهایی و کنکور، ۲- توسعه آموزش های فنی و حرفه ای و کاردانش. ۳- افزایش پوشش تحصیلی و جذب دانش آموزان بازمانده از تحصیل بویژه دانش آموزان دختر. ۴- بهبود کیفیت مدیریت آموزشی. ۵- تقویت بنیه علمی دانش آموزان جهت کسب رتبه های ملی و بین المللی. ۶- تقویت نظارت آموزشی با رویکرد بالینی و توانمندسازی گروه های آموزشی. ۷- ارتقای کمی و کیفی پژوهش سراها و انجمن های علمی دانش آموزی. ۸- ارتقای مشارکت پذیری ارکان مدرسه در آموزشگاه. که هر کدام با تفصیل بیشتری در ذیل می آیند.

واژه های کلیدی: تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش متوسطه خوزستان، راهکارها، تقویت.

مقدمه

در سال های اخیر توجه به نقش مدیران به عنوان رهبر آموزشی و مهم ترین عامل تغییر و تحول در برنامه های تعلیم و تربیت سبب شده که کار برنامه ریزان آموزش مدیران زیر سوال قرار گیرد و برنامه ریزان به جست و جوی رویکرد های کارآمدتر برای آماده سازی مدیران بپردازند انتقاد از برنامه های سنتی آموزش مدیران در زمینه هایی مانند ناکارآمدی ساختار برنامه ها این مدیران موجب شده که در چند دهه اخیر تلاش های بسیاری در دانشگاه های بزرگ دنیا برای تغییر برنامه های سنتی آموزش مدیران و سازگار کردن آن با نیازهای این حرفه انجام گیرد.

آموزش متوسطه مرحله ای از آموزش و پرورش است که طی آن دانش آموزان جوان به افرادی مستقل و مسئول تبدیل می شوند و در این مقطع علم و مهارت لازم جهت ورود به زندگی آینده را کسب می نمایند. این مقطع آموزشی حد فاصل بین آموزش ابتدائی و عالی است و در ایران شامل دوره متوسطه اول و دوره متوسطه دوم می باشد. دوره متوسطه به دلیل شرایط خاص از اهمیت ویژه ای برخوردار است زیرا نوجوانی و جوانی، شکل گیری شخصیت، استقلال طلبی، گروه گرایی، تربیت شغلی، آمادگی ورود به جامعه و به عهده گرفتن مسئولیت زندگی از خصوصیات مهم این دوره است که آن را می توان پلی میان آموزش و زندگی تلقی کرد.

مسأله تعیین کارکرد و سازمان آموزش متوسطه، احتمالاً از همه مسائل آموزشی اوایل قرن بیستم مهم تر بود که تحت بررسی کمیته های معتبر بسیار قرار داشت؛ در مطبوعات تخصصی و عمومی وسیعاً مورد بحث بود و تصمیماتی که درباره آن گرفته می شد بازتاب های مهمی هم بر آموزش ابتدایی و هم بر آموزش دانشگاهی و حرفه ای داشت، تدارک منظم و تجدید سازمان آموزش متوسطه از وظایف عمده قرن بیستم بود. آموزش دوره متوسطه تا قبل از قرن بیستم در سراسر دنیا اولاً محدود بوده و اختصاص به قشر خاصی از افراد جامعه داشته است، ثانیاً به صورت مدخل و مقدمه ای برای آموزش عالی مطرح بوده است و هدف خاصی را دنبال نمی کرده است. از آغاز قرن بیستم که تعلیمات عمومی مجانی در بسیاری از کشورها، به خصوص اروپا، معمول گردید موج راهیان به مدرسه تقریباً فراگیر شد و همچنین پیشرفت های علمی و تکنیکی، شرایط کار و اشتغال را کم و بیش تغییر داد و مساله کارایی و بازدهی اجتماعی آموزش متوسطه از حیث تربیت نیروی انسانی ماهر مطرح شد. در کشورهایی که می توان آنها را گهواره آموزش متوسطه خواند، آموزش متوسطه جدید به شکلی منطقی و بر پایه نیازهای اجتماعی و یافته های علمی تحول یافت و دارای هدف های مشخص و معینی گردید. در کشورهایی که تحت فشارهای خاص اجتماعی - داخلی یا جهانی - دست به توسعه آموزش متوسطه زدند، توجهی منطقی به این نوع آموزش نشد و اغلب پیروی و تقلید از کشورهای دیگر و نا همساز با حرکت اجتماعی بود (موسی پور، ۱۳۸۵).

تاسیس مدرسه دارالفنون در سال ۱۲۲۸ شمسی را می توان سر آغاز ایجاد مدارس متوسطه در ایران به حساب آورد. پس از تاسیس دارالفنون مدارس دیگری که عهده دار آموزش متوسطه بودند از سوی خارجی ها و یا تحصیل کردگان ایرانی، به صورت خصوصی، تاسیس گردیدند. مدارس علمیه و لقمانیه که احتمالاً اولین مدارس متوسطه در ایران بودند، در سال ۱۲۸۰ در تهران و تبریز تاسیس شدند. از سال ۱۳۵۴ تا سال

۱۳۷۱ مدت تحصیل در دوره متوسطه چهار سال تعیین شد. رشته های تحصیلی فرهنگ و ادب و اقتصاد- اجتماعی در هم ادغام شد و به نام رشته ادبیات و علوم انسانی تغییر یافت و در مدت تحصیل شاخه ها و رشته ها تغییری انجام نشد (طوسی، ۱۳۵۴). از آنجا که استان خوزستان دارای قومیت های متفاوت زیادی است و به نوعی یکی از استان هایی است که دو زبانگی در آن غالب است بنابراین بررسی آموزش متوسطه در آن که پلی بین آموزش عمومی و آموزش عالی است ضروری بنظر می رسد.

طرح جدید دوره متوسطه

در سال ۱۳۶۹، وزارت آموزش و پرورش، طرحی به نام طرح انتقال به آموزش متوسطه را تهیه و برای بررسی و تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد کرد. طرح مزبور با اصلاحاتی در دوازده ماده و شش تبصره در همان سال تصویب شد و از سال ۱۳۷۰ اجرای آزمایشی آن در مناطقی از کشور آغاز شد. ساختار جدید متوسطه دارای شاخه ها، گروه ها و رشته های مختلف تحصیلی است. دوره تحصیل در دوره متوسطه سه سال است که یک سال آن عمومی و دو سال آن اختصاصی است. دانش آموزان سال اول می توانند در یکی از شاخه ها، گروه ها و رشته ها ادامه تحصیل دهند. این شاخه ها عبارتند از؛ متوسطه نظری، متوسطه فنی و حرفه ای، کاردانش. به افرادی که در شاخه کاردانش یا هر از شاخه های تحصیلی یاد شده ۹۶ واحد درسی را گذرانده باشند دیپلم متوسطه در رشته مربوط داده می شود.

بر اساس اهداف کلی آموزش متوسطه، وظایف زیر را می توان برای آموزش متوسطه ترسیم نمود:

گسترش احساس تعلق: جوامع و کشورها از اقوام و گروه های متعدد و متفاوتی پدید آمده اند و شهروندان آن دارای یک مذهب نیستند و باید حداقل میان آنها احساس تعلق گسترش یابد. این وظیفه با عنوان وظیفه وحدت بخش معرفی می شود و بدین معناست که شاگردان در مدرسه با یک زبان عمومی آشنا شوند تا بتوانند به علائق عمومی دست یافته و عقاید عامه را بعنوان عقاید عمومی برای زندگی بپذیرند.

پرورش تفاوت های فردی: در مدارس نه تنها نباید افراد را یکسان کنند بلکه بالعکس باید آنها را کمک کنند تا در زمینه هایی خاص از یکدیگر متمایز شوند. دانش آموزان باید برای مشاغل گوناگون آماده شوند و نسبت به اوقات فراغت و بیکاری رغبت های گوناگونی داشته باشند.

گسترش نظام ارزشها: مدارس متوسطه باید بطریقی عمل کنند که جوانان را در توسعه نظام ارزشها و فلسفه زندگی خودشان توانا ساخته و بر انگیزند. ارزشهای متعدد و متعارض نوعی گیجی و ابهام برای افراد پدید می آورند و امکان عمل را از او می گیرند لذا ارزشهای متعدد برای زندگی باید مورد توجه قرار گیرند و شناسایی شوند.

انتقال میراث فرهنگی: از آغاز تاسیس مدارس متوسطه در بیشتر کشورها اعتقاد بر اینستکه مدارس متوسطه باید بتوانند میراث فرهنگی مردم یک کشور و جهان را به نسلهای آتی منتقل کنند. این امر بطرق گوناگون تعبیر شده است: ۱. آشنا سازی جوانان با کتابهای بزرگ و معتبر ۲. آشناسازی جوانان با هنر، موسیقی، ادبیات کهن، فلسفی و داستانی ۳. قبول و پیروی جوانان از اصول زندگی و رسوم بزرگسالان ۴. پذیرش عقاید سیاسی و مذهبی بزرگسالان.

آمادگی برای بزرگسالی: یکی از وظایف مدارس متوسطه باید آماده سازی جوانان برای زندگی در دوره بزرگسالی باشد. یعنی اصل زندگی باید بمنظور تحصیل زندگی بهتر جوانان والته درک سریع آنان از موضوعاتی چون آمادگی برای ازدواج، تشکیل خانواده، شرکت در انتخابات و پرورش و تربیت کودک و کسب در آمد برای امرار معاش باشد. وظیفه تعلیم و تربیت یک آموزش آزادست که بطرق گوناگونی تعریف شده است. برخی آنرا کسب تحصیلات عمومی علمی می دانند، برخی دیگر آنرا منحصر به تحصیلات کلاسیک و مطالعه کتب معتبر می دانند و گروهی نیز مصرانه براین باورند که باید در برگیرنده جنبه های مختلف زندگی و فرهنگ بوده و از تمایل و آزادی افکار جوانان و آشنایی با آن عقاید گوناگون و اتحاد فرهنگها صحبت نماید.

آمادگی برای یادگیری مداوم: آموزش متوسطه باید درهای تحقیق بیشتر را بگشاید و نیز بعنوان هدفی فی نفسه به ایجاد توانایی انجام تحقیق نگاه کند تا جوانان را برای دانشگاه و یادگیری مداوم آماده سازد.

نقش نگهداری (حفظ): یکی از وظایف مدارس متوسطه حفظ نسبت بیشتری از شاگردان مستعد برای تحصیل تا کلاس دوازدهم و کاهش تعداد ترک کنندگان مدرسه، بااستثنای کسانی است که کمترین امید به ادامه تحصیل آنها می رود (موسی پور، ۱۳۸۵).

نتیجه گیری؛

برخی برنامه ها، اهداف و اولویت ها جهت ارتقاء آموزش و پرورش متوسطه خوزستان عبارتند از:

اولویت	ارتقای جایگاه علمی دانش آموزان در آزمون های نهایی و کنکور	
برنامه	۱. تشکیل کلاس های تقویت بنیه علمی پایه سوم و کنکوری برای دانش آموزان با اولویت امتحانات نهایی ۲. تجزیه و تحلیل نتایج و سوال های امتحانات خرداد ماه در رتبه بندی مدارس مناطق ۳. تولید محتوای آموزشی و کمک درسی ویژه امتحانات نهایی ۴. نظارت بالینی سرگروه های آموزشی استان از مدارس مناطق و نواحی	
طرح	۱. تشکیل کارگاه های آموزشی برای دبیران و هنر آموزان با اولویت دروس امتحانات نهایی دارای میانگین پایین ۲. تولید جزوه ها و بروشورهای آموزشی ۳. بازدید بالینی توسط سرگروه های آموزشی ۴. برگزاری آزمون های پیشرفت تحصیلی و کنکور های آزمایشی ۵. تشویق دبیران، مدیران و معاونین آموزشی ساعی	
اهداف	کیفی	۱. بهبود کیفیت آموزش درس به درس با توجه به نقاط ضعف و قوت ۲. تقویت بنیه علمی دانش آموزان و هنجریان جهت افزایش موفقیت تحصیلی آنها ۳. افزایش توان علمی، دقت و سرعت دانش آموزان در پاسخ به سوالات کنکوری
	کمی	۱. افزایش میانگین به میزان ۰/۵ نمره و افزایش ۱/۵ درصد قبولی ۲. ارتقای رتبه و جایگاه استان در کنکور ۳. پوشش صد درصدی دانش آموزان مناطق محروم، روستایی و مرزی ۴. شرکت ۳۱ درصدی هنجریان پایه سوم فنی و حرفه ای و کاردانش و ۷۰ درصد دانش آموزان سال

	دوازدهم در آزمون پیشرفت تحصیلی				
فرایند اجرا و دامنه عملیات	فرایند دامنه عملیات	شرح اجمالی		محدوده زمانی اجرا	مسئول اجرای برنامه و شرکا
	استان	- تشکیل کمیته اجرایی در استان- ارسال دستورالعمل ها به مناطق و توجیه مسئولین و کارشناسان- تنظیم جدول بازدید حضوری از مناطق و نواحی		در طول سال تحصیلی	معاونت متوسطه- اداره سنجش
	منطقه	- تشکیل کمیته اجرایی در منطقه- توجیه مدیران مدارس - تنظیم و ارسال گزارش های لازم و مرتبط با طرح تنظیم جدول بازدید میدانی از مدارس		در طول سال تحصیلی	معاونت متوسطه - کارشناس سنجش
	مدرسه	- توجیه دبیران و دانش آموزان- اجرای طرح ها و برنامه ها - تشکیل جلسه با اولیا دانش آموزان- اجرای همایش کلاس های کنکوری و تقویتی		در طول سال تحصیلی	مدیر مدرسه
فرایند نظارت و ارزیابی	بازدید از مدارس مجری- دریافت گزارش های مربوط- تکمیل فرم های نظارتی تهیه شده				
اعتبار مورد نیاز	پرسنلی	مواد و ملزومات	ادوات و تجهیزات	جمع اعتبار مورد نیاز	
				استانی	وزارتی
				کل	

اولویت	توسعه آموزش های فنی و حرفه ای و کاردانش				
برنامه	۱. بهبود کیفیت آموزش و افزایش بهره وری در هنرستانها (آموزش همراه تولید) ۲. افزایش سهم هنرجویان فنی و حرفه ای و کاردانش متناسب با نیاز بازار کار				
طرح	۱. اجرای مانور ایمنی و بهداشت محیط کارگاهی ۲. تعدیل و جابجایی تجهیزات مازاد هنرستانها ۳. بازدید مدیران، مشاوران و دانش آموزان دبیرستان های دوره اول متوسطه از هنرستانهای منطقه (طرح ایده) ۴. آراستگی محیط هنرستان ۵. برپایی نمایشگاه های دائمی و موقت و بازارچه های کارآفرینی در هنرستان ها				
اهداف	کیفی	۱. بهبود کیفیت آموزش در هنرستان ها ۲. ایجاد زمینه ی شکوفایی استعداد، ابتکار، خلاقیت و کارآفرینی در هنرجویان ۳. آشنا نمودن دانش آموزان با شیوه آموزش در هنرستان ها ۴. توسعه فرهنگ کارآفرینی و خود اشتغالی ۵. سازماندهی، آراستگی و ایجاد شادابی در محیط کارگاهی و آموزشی			
	کمی	۱. اجرای مانور ایمنی و بهداشت در ۳۷۵ هنرستان فنی حرفه ای و کاردانش روزانه ۲. افزایش سهم هنرجویان فنی و حرفه ای و کاردانش ۳. افزایش بهره وری و تولیدی کردن حداقل ۳ هنرستان کاردانش و ۳ هنرستان فنی حرفه ای			

۴. بازدید حداقل ۸۰ درصد از دانش آموزان پایه نهم دوره اول متوسطه از هنرستان های استان		۵. ایجاد حداقل ۴ رشته محل جدید از طریق جابجایی تجهیزات موجود			
فرایند اجرا و دامنه عملیات	فرایند دامنه عملیات	شرح اجمالی	محدوده زمانی اجرا	مسئول اجرای برنامه و شرکا	
	استان	- تنظیم و ارسال دستورالعمل های لازم و تعیین سهم هر منطقه به تفکیک شاخه و جنس - نظارت بر فرایند اجرا در مناطق	طول سال تحصیلی	معاون آموزشی متوسطه- اداره فنی و حرفه ای و کاردانش	
	منطقه	- مدیریت برنامه و نظارت بر اجرای مطلوب آنها - تدوین برنامه های عملیاتی لازم جهت تحقق اهداف و برنامه های ابلاغی - ارتباط با مراکز صنعتی، خدماتی و کشاورزی موجود در منطقه	طول سال تحصیلی	معاون آموزش متوسطه- کارشناسی و فنی حرفه ای و کاردانش	
	مدرسه	- اجرای برنامه ها - نظارت بر کارگاه های مهارتی - تشکیل جلسه با اولیا هنرجویان	طول سال تحصیلی	مدیر هنرستان شورای مدرسه و هیات نظارت بر تولیدات	
-تشکیل تیم ارزیاب- مشاوره با مدیران مجری برنامه -رصد کردن میزان تحقق شاخص های مورد نظر					فرایند نظارت و ارزیابی
اعتبار مورد نیاز	پرسنلی	مواد و ملزومات	ادوات و تجهیزات	جمع اعتبار مورد نیاز	
				استانی	وزارتی کل

اولویت	بهبود کیفیت مدیریت آموزشی			
برنامه	۱. برنامه تعالی کیفیت مدیریت آموزشی ۲. ایجاد مدرسه تعالی در سطح استان			
طرح	برگزاری کارگاه های آموزشی بهبود کیفیت ویژه کلیه عوامل اجرایی و آموزشی			
اهداف	کیفی	۱. ارائه الگوی مدیریتی مطلوب ۲. دستیابی به استانداردهای مدیریتی و آموزشی ۳. نهادینه سازی نگاه تعالی بخش در فرایندهای مدیریتی		
	کمی	۱. افزایش مدارس مجری طرح بر اساس مصوبه شورای عالی سیاستگذاری برنامه ۲. ایجاد ۲ مدرسه تعالی در سطح استان		
فرایند اجرا و دامنه عملیات	فرایند دامنه عملیات	شرح اجمالی	محدوده زمانی اجرا	مسئول اجرای برنامه و شرکا
	استان	-ارسال شیوه نامه به مناطق -برگزاری دوره های ضمن خدمت -برگزاری همایش استانی و تشویق مدیران مدارس برتر -هماهنگی با دانشگاه فرهنگیان جهت ارزیابی مدارس	طول سال تحصیلی	شورای برنامه ریزی استان دبیرخانه تعالی مدیریت دوره اول متوسطه

معاون آموزشی		طول سال تحصیلی		- معرفی مدیران و مدارس مجری برنامه - تشکیل کارگاه های آموزشی - برگزاری همایش منطقه ای و تشویق مدیران مدارس برتر - تعیین ناظر و مشاور ویژه مدارس برنامه تعالی		منطقه
تیم برنامه ریزی مدرسه		طول سال تحصیلی		- تشکیل تیم برنامه ریزی - تعیین وضع موجود - شرکت در دوره های ضمن خدمت - تنظیم برنامه عمل - اجرای مطلوب برنامه و خود ارزیابی		مدرسه
-تشکیل تیم ارزیابی فعالیت های مدارس مجری برنامه -مشاوران با مدیران مجری برنامه -نظارت بر میزان تحقق شاخص های مورد نظر						
فرایند نظارت و ارزیابی						
جمع اعتبار مورد نیاز			ادوات و تجهیزات	مواد و ملزومات	پرسنلی	اعتبار مورد نیاز
کل	وزارتی	استانی				

اولویت	تقویت بنیه دانش آموزان جهت کسب رتبه های ملی و بین المللی	
برنامه	توسعه و تقویت مهارت های علمی و عملی دانش آموزان و هنرجویان	
طرح	۱. برگزاری مسابقات علمی و آزمایشگاهی ۲. طرح راه اندازی نخبگان مهارتی در استان با هماهنگی بنیاد نخبگان ۳. اجرای جشنواره نوجوان خوارزمی ۴. برگزاری مسابقات علمی - عملی و کاربردی هنرستان های فنی و حرفه ای و کاردانش ۵. برگزاری جشنواره هنرهای تجسمی هنرستان های فنی و حرفه ای ۶. برگزاری جشنواره هنری هنرستان های کار و دانش ۷. برگزاری جشنواره الگوهای برتر تدریس	
اهداف	کیفی	۱. کاربردی کردن دانش و ارتباط آن با نیازهای جامعه ۲. کیفیت بخشی به فرایند یاددهی - یادگیری مبتنی بر تدریس پژوهش محور و موقعیت محور ۳. ایجاد زمینه جهت رشد و شکوفایی استعدادها و خلاقیت ها و معرفی توانمندی های دانش آموزان و هنرجویان
	کمی	۱. افزایش تعداد راه یافتگان به مرحله مسابقات علمی - عملی فنی و حرفه ای ۲. افزایش تعداد راه یافتگان به مرحله مسابقات علمی - کاربردی نسبت به سال قبل. ۳. افزایش تعداد راه یافتگان به مرحله کشوری جشنواره هنری.

		۴.راه یابی سه نفر از هنرجویان کاردانش به مرحله کشوری جشنواره هنری		۵.افزایش مشارکت دانش آموزان در دوره ی اول متوسطه در جشنواره نوجوانان خوارزمی به بالای ۷۰ درصد	
فرایند اجرا و دامنه عملیات	فرایند دامنه عملیات	شرح اجمالی		محدوده زمانی اجرا	مسئول اجرای برنامه و شرکا
	استان	-تشکیل کمیته های مسابقات و جشنواره ها -نظارت بر فرآیند رقابت دانش آموزان و داوری ها -اعلام نتایج و تقدیر از نفرات برتر و معرفی به مرحله کشوری			معاونت آموزش متوسطه معاونت پشتیبانی
	منطقه	-تشکیل کمیته برگزاری در منطقه و صدور ابلاغ -پیگیری اجرای دستورالعمل و تکمیل فرم های مربوط - نظارت بر اجرای مسابقات مدرسه ای - اعلام نتایج و تقدیر از نفرات برتر در سطح مدرسه و منطقه			معاون آموزشی
	مدرسه	-دریافت دستورالعمل ها، اجرای مسابقات و داوری در سطح مدرسه -معرفی نفرات برتر و طرح های برگزیده به مراحل بالاتر - تهیه گزارشهای لازم			مدیر مدرسه شورای دانش آموزی مدرسه
فرایند نظارت و ارزیابی		-بازدید از مناطق و مدارس -دریافت گزارش			
اعتبار مورد نیاز	پرسنلی	مواد و ملزومات	ادوات و تجهیزات	جمع اعتبار مورد نیاز	
				استانی	وزارتی کل
اولویت		تقویت نظارت آموزشی با رویکرد بالینی و توانمندسازی گروه های آموزشی			
برنامه		۱.برگزاری کارگاه های آموزشی ۲.نقد و بررسی کتب درسی جدید التالیف با اولویت پایه دهم ۳.راه اندازی و فعال سازی دبیرخانه های استانی علوم نوین و تارنمای مستقل پژوهش سراهای دایر و فعال			
طرح		۱.تهیه بانک سوالات طبقه بندی شده موضوعی در دروس مختلف ۲.تشکیل جلسات مستمر با مدیران واحدهای آموزشی لازم توجه ۳.برگزاری جشنواره الگوهای برتر تدریس			
اهداف		کیفی	۱.بهبود کیفیت آموزش با توجه به افزایش توان نیروی انسانی و بهبود شیوه های آموزش و یادگیری ۲.ساماندهی وضعیت آموزش و تدریس دروس در کلاس ۳.ارتقای علمی- آموزشی معلمان و مدیران متناسب با نیازهای آموزشی و تربیتی ۴. استانداردسازی سوالات، آزمون ها و اندازه گیری دقیق میزان تحقق اهداف آموزشی		
		کمی	۱.برگزاری یک کارگاه آموزشی برای دبیران و هنرآموزان (ماده های درسی اولویت دار با توجه به نتایج تحلیل های انجام شده) ۲. برگزاری ۳ کارگاه آموزشی ویژه مدیران مدارس لازم توجه با توجه به نوع سازمانی در طول سال تحصیلی		
		فرایند دامنه	شرح اجمالی		محدوده مسئول اجرای برنامه و

فرایند اجرا و دامنه عملیات	عملیات	زمانی اجرا	شرکا
	استان	طرح موضوع در کارگروه رشد کمی و کیفی -تهیه دستورالعمل و ابلاغ به اداره های تابعه - پیگیری اجرای برنامه ها در مراحل مختلف - تامین اعتبارات لازم برای اجرای برنامه ها	طول سال تحصیلی -معاونت آموزش متوسطه - معاونت پژوهش و برنامه ریزی- اداره تکنولوژی و گروههای آموزش متوسطه
	منطقه	-تشکیل جلسه توجیهی برای مدیران و معاونین آموزشی مدارس - هماهنگی و اجرای کارگاه و جلسات بر اساس دستورالعمل ابلاغی - نظارت بر کیفیت برگزاری کارگاه ها و جلسات	طول سال تحصیلی معاون آموزشی
	مدرسه	-توجیه و تمهید مقدمات لازم جهت حضور عوامل اجرایی و آموزشی ذیربط در جلسات و کارگاه ها -طرح موضوع در شورای دبیران	طول سال تحصیلی مدیر مدرسه و شورای دبیران
فرایند نظارت و ارزیابی	تشکیل تیم نظارتی در استان و بازدید از مناطق و مدارس، نظرسنجی و بررسی گزارش های ارسالی از مناطق		
اعتبار مورد نیاز	پرستلی	مواد و ملزومات	ادوات و تجهیزات
	جمع اعتبار مورد نیاز		
	کل	وزارتی	استانی

اولویت	ارتقای کمی و کیفی پژوهش سراها و انجمن های علمی دانش آموزی		
برنامه	۱. پیگیری تشکیل انجمن های علمی و پژوهشی، دانش آموزان در مدارس و پژوهش سراهای دانش آموزی ۲. برگزاری نمایشگاه های علمی- پژوهشی و تولیدی از تولیدات دانش آموزان (دست سازه ها، محتوای الکترونیکی...) در پژوهش سراها		
طرح	۱. راه اندازی پژوهش سرای جدید با اولویت مناطق درجه ۶ استان ۲. توسعه و اجرای طرح های ابتکاری پژوهش سرا یک روز در مدرسه، هنرمندان و کوچک، دانشمندان کوچک، اندیشمندان جوان ۳. راه اندازی بانک اطلاعات دانش آموزی		
اهداف	کیفی	۱. ایجاد زمینه های مناسب جهت خلاقیت، نوآوری، نظریه پردازی، اختراع و ابتکار ۲. توسعه ظرفیت ها و توانمندی های علمی دانش آموزان و مستندسازی تجربیات علمی و بومی ۳. هدفمند کردن خلاقیت و ابتکارات دانش آموزان و برنامه ریزی جهت نتیجه گیری مطلوب ۴. مشارکت دانش آموزان در حوزه های علمی- پژوهشی	
	کمی	۱. راه اندازی و تجهیز پژوهش سرای دانش آموزی جدید در مناطق استان با توجه به تقاضای مناطق ۲. اجرای حداقل یک طرح ابتکاری- پژوهشی در هر پژوهش سرا ۳. تشکیل انجمن های علمی- پژوهشی دانش آموزی در مدارس و پژوهش سراها در زمینه های مختلف علوم (حداقل در هر زمینه یک انجمن)	

فرایند اجرا و دامنه عملیات	فرایند دامنه عملیات	شرح اجمالی	محدوده زمانی اجرا	مسئول اجرای برنامه و شرکا
	استان	<ul style="list-style-type: none"> - طرح موضوع در شورای برنامه ریزی استان - پیگیری اخذ مجوز وزارتی و استانی - تامین و تخصیص منابع، تجهیز و راه اندازی - پیگیری تخصیص نیروی انسانی - سیاست گذاری فعالیت پژوهش سراهای جدید - تنظیم ارسال دستورالعمل و شیوه نامه به ادارات مناطق و نواحی 	طول سال تحصیلی	<ul style="list-style-type: none"> - معاونت آموزش متوسطه - اداره تکنولوژی و گروه های آموزشی متوسطه
	منطقه	<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری جلسه توجیهی با سرگروه های آموزشی مربوطه - تشکیل جلسه توجیهی با مدیران مدارس و پژوهش سراها - تنظیم و ارسال دستورالعمل و شیوه نامه به مدارس - نظارت مستمر بر عملکرد مدارس و پژوهش سراها - جمع آوری مستمر گزارش عملکرد پژوهش سراها و آمار انجمن های تشکیل شده - ارسال گزارش به استان 	طول سال تحصیلی	معاون آموزشی
	مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری جلسه توجیهی با معاونین و دبیران - تشکیل شورای دانش آموزی و تشکیل انجمن ها در مدارس (پژوهش سراهای دانش آموزی برگزار) - برگزاری جلسه توجیهی با حضور دبیران دروس مرتبط - برگزاری جلسه توجیهی با حضور دانش آموزان - اقدام جهت تشکیل انجمن ها و فعال سازی آنها - نظارت و پیگیری 	طول سال تحصیلی	مدیر مدرسه و شورای دانش آموز مدرسه

اولویت	ارتقای مشارکت پذیری ارکان مدرسه در آموزشگاه
برنامه	<ol style="list-style-type: none"> ۱. توسعه مدارس هیات امنایی ۲. ایجاد بستر مشارکت خیرین در مدارس ۱. اجرای برنامه خیرین آموزشی ۲. اجرای برنامه همیار معلم ۳. اجرای طرح مدام ۴. ایجاد کارگاه خود اتکایی در مدارس شبانه روزی ۵. اجرای طرح خیرین آموزشی و خیرین مدرسه دار
طرح	<ol style="list-style-type: none"> ۱. ترویج فرهنگ مشارکت خیرین در آموزش و پژوهش ۲. توسعه عدالت آموزشی ۳. ارتقای کیفیت برنامه های آموزشی و تربیتی ۴. آموزش مسئولیت پذیری به دانش آموزان ۵. افزایش روحیه خودباوری و اعتماد به نفس در بین دانش آموزان
اهداف	<ol style="list-style-type: none"> ۱. افزایش ساعات خیرین آموزشی ۲. افزایش برنامه همیار معلم مدارس دوره دوم متوسطه

				کمی			
مستؤل اجرای برنامه و شرکا		محدوده زمانی اجرا		شرح اجمالی		فرایند دامنه عملیات	فرایند اجرا و دامنه عملیات
معاونت آموزش متوسطه اداره مشارکتهای مردمی		در طول سال تحصیلی		-تدوین دستورالعمل مربوط به هر برنامه -توجیه عوامل اجرایی در مناطق -تشویق از خیرین آموزشی نمونه استان		استان	
معاون آموزشی		در طول سال تحصیلی		-کسب مجوزهای لازم از مراجع ذیربط - برنامه ریزی جهت اجرای دستورالعمل ها -توجیه عوامل اجرایی مدارس - تهیه گزارشهای لازم و ارسال به اداره کل		منطقه	
مدیر مدرسه و انجمن اولیا و مربیان		در طول سال تحصیلی		-اجرای دستورالعمل های ابلاغی از سوی اداره -شناسایی و معرفی خیرین - تدوین گزارشهای لازم و ارسال به اداره		مدرسه	
بازدید- گزارش گیری- نظرسنجی- ملاقاتهای حضوری							
فرایند نظارت و ارزیابی							
جمع اعتبار مورد نیاز			ادوات و تجهیزات		مواد و ملزومات	پرسنلی	اعتبار مورد نیاز
استانی		وزارتی					

منابع:

آیین نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹ شورای عالی آموزش و پرورش.
 طوسی، محمدعلی (۱۳۵۴)، تاریخ آموزش و پرورش باختر، تهران: دانشگاه سپاهیان انقلاب ایران.
 مجموعه قوانین و مقررات آموزش و پرورش.
 موسی پور، نعمت الله (۱۳۸۵). مبانی برنامه ریزی آموزش متوسطه، تهران: انتشارات به نشر.